

/1878 - 1962/

Urodził się w Warszawie 2 września 1878 jako syn Klemensa Eugeniusza i Anieli ~~Włodarczyk~~ w rodzinie głęboko patriotycznej, w pełni świadomej obowiązku służenia polskiej nauce.

• Dlatego ucząc się w V Gimnazjum Klasycznym w Warszawie równocześnie uczestniczy w tajnym komplecie nauki języka i literatury polskiej.

• Po uzyskaniu matury w 1897 po raz pierwszy odwiedza Wilno i poznaje Wileńszczyznę.

Jesienią tegoż roku Dz. rozpoczyna studia matematyczno-przyrodnicze na Uniwersytecie Warszawskim, które kończy z wyróżnieniem w 1901. Po rocznej pracy w Obserwatorium Astronomicznym UW i w Obserwatorium im. Jana Jędrzejewicza w Warszawie dwa lata /1902-1903/ spędza w słynnym Uniwersytecie Georga Wilhelma w Getyndze, dokąd powróci jeszcze w l. 1907-1909 najpierw jako stypendysta Kasy im. Mianowskiego, a następnie jako asystent w tamtejszej uczelni.

W l. 1903-1906, 1909-1919 pracuje w Uniwersytecie Jagiellońskim początkowo jako asystent, a po uzyskaniu w 1906 doktoratu jako adiunkt. Tu też w 1916 habilituje się na podstawie pracy dotyczącej jasności gwiazd w otoczeniu bieguna północnego.

Wyniesione z domu i ugruntowane podczas nauki w tajnych kompletach umiłowanie polskiej literatury objawia się nieustannym nauczaniem, w czasie studiów uniwersyteckich w Warszawie i Krakowie, młodzieży rzemieślniczej historii i literatury polskiej oraz podczas pobytu w Getyndze, gdzie uczy języka polskiego dzieci polskich emigrantów.

• Gdy Polska odzyskała niepodległość, doc. Dz., współdziałała w organizowaniu szkolnictwa wyższego. Otrzymuje propozycję zorganizowania obserwatorium astronomicznego w Poznaniu lub w Wilnie. Wybiera Wilno, którym został oczarowany w czasie wycieczki szkolnej oraz podczas krótkiego pobytu na przymusowym zesłaniu po strajku szkolnym w 1899.

• W 1919 obejmuje stanowisko z-pcy prof. astronomii na USB w Wilnie. W 1921 otrzymuje nominację na prof. zwyczajnego. Czynnie uczestniczy w pracach organizacyjnych USB: w l. 1921-1922 pełni funkcję dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, w l. 1924-1925 jest rektorem, a w l. 1925-1928 prorektorem.

W okresie 20-lecia niepodległości Wilna buduje z wielkim nakładem starań obserwatorium astronomiczne, zdobywając dla niego podstawowe wyposażenie. Potrafi zebrać pracowników naukowych, których ściągą z różnych miast Polski, oraz wykształcić młodych uczonych, z których 3 uzyskuje stanowiska profesorów.

Po zamknięciu Uniwersytetu przez okupacyjne władze litewskie 15 grudnia 1940, dopóki nie zabroniono mu wstępu do Obserwatorium prof. Dz. w ciągu kilku miesięcy opracowuje wykonane tu klisze, aby na tym materiale można było prowadzić dalsze prace interpretacyjne. (1940-41)

• W okresie drugiej okupacji sowieckiej wykłada matematykę w gimnazjum z polskim językiem nauczania.

W l. okupacji niemieckiej całkowicie poświęca się tajnemu nauczaniu w zakresie szkolnictwa średniego. Razem z → Ananiaszem Rojeckim i → Janiną Hlebo-

The first part of the document is a list of names and addresses, including...

John Doe, 123 Main Street, New York, NY 10001

Jane Smith, 456 Elm Street, New York, NY 10002

Robert Johnson, 789 Oak Street, New York, NY 10003

... (The rest of the page contains very faint, illegible text, likely a continuation of a list or a set of records.)



wieczórną pracuje nad ~~JXXM~~ organizacją kompletów na poziomie gimnazjalnym i licealnym oraz kieruje → Uniwersyteckim Ośrodkiem Tajnego Nauczania Szkolnictwa Średniego. Sam też uczy matematyki i astronomii.

W 1945, w dużej mierze pod jego wpływem pracownicy naukowcy i administracyjni USB wydziałów humanistycznego, matematyczno-przyrodniczego i sztuk pięknych przyjechali do Torunia, w którym jeszcze w 1923 prof. Dz. zakładał Polskie Towarzystwo Astronomiczne i postulował powołanie uniwersytetu.

W erygowanym 24 lipca 1945 Uniwersytecie Mikołaja Kopernika zostaje pierwszym prorektorem i przystępuje do budowy od podstaw obserwatorium astronomicznego w Piwnicach pod Toruniem. Dzięki jego zabiegom placówka ta zostaje zaopatrzona w niezbędne przyrządy i rozbudowuje się.

Jest nieustannie czynny i wyklada do 82 roku życia. Otrzymuje najwyższe odznaczenia polskie /Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski - 1937, 1954; Krzyż Oficerski OOP - 1946; Krzyż Komandorski z Gwiazdą OOP - 1959/ i zagraniczne, ale najmilszą jego sercu stała się godność doktora honoris causa UMK /1961/.

Był członkiem Polskiej Akademii Nauk, Brytyjskiego Królewskiego Towarzystwa Astronomicznego i wielu innych stowarzyszeń naukowych, jeden z kraterów księżycowych otrzymał jego imię. Pozostawił dwieście kilkadziesiąt prac naukowych.

Uczniowie i studenci podkreślają jego skromność, pracowitość w życiu codziennym, a energię i nieustępliwość, gdy chodziło o dobro nauki lub uniwersytetu. Nazywają go wielkim nauczycielem i przyjacielem.

Zmarł w Toruniu 6 lutego 1962.

W. Iwanowska, Prof. dr Władysław Dziewulski, "Biuletyn Obserwatorium Uniw. M. Kopernika w Toruniu" 1962, nr 27

W. Zonn, Władysław Dziewulski, "Postępy Astronomii" 1962, t. 10, z. 3  
Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Władysław Dziewulski /1878-1962/, W-wa 1978,  
PWN

Wilno jako ognisko oświaty w latach próby, Białystok 1991, Tow. Lit. im. A. Mickiewicza

~~Władysław Dziewulski~~

Jan Malinowski

